

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روضه رضوان

تأليف محمد طاهري

اصفهان - ۱۳۸۴

طاهری، محمد، ۱۳۲۷
روضه رضوان / تألیف محمد طاهری - - اصفهان: نقش مانا، ۱۳۸۴
ISBN: 964-7418-45-0 ۲۶۴ ص. مصور. نقشه
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه، ص ۲۳۹
۱. اصفهان - گورها و گورستانها. ۲. باغ رضوان. ۳. تخت فولاد.
۴. اصفهان - آرامگاهها. الف. عنوان.
ط ۷۴ ص / ۷۳ DSR ۲۰۹۵۵ / ۹۳۲۲۰۴۳
کتابخانه ملی ایران ۸۴-۱۰۳۵۶ م

مانا

سازمان باغ رضوان

انتشارات نقش مانا

w w w.bagherezwana.org
info.at bagherezwana.org

اصفهان، صندوق پستی ۸۱۷۳۵۳۶۳
تلفن: ۶۲۵۷۰۹۹ - ۶۲۵۷۱۳۱

روضه رضوان

مؤلف: محمد طاهری

مدیر تولید: حشمت‌الله انتخابی

حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: مرضیه کوچک‌زاد

نسخه‌پردازی: بهجت قریشی‌نژاد

مقابله و نمونه‌خوانی: شهناز پناه‌زاده - علی امینیان

طرح جلد: مهندس پیمان شیخ‌الاسلام

عکس: روابط عمومی شهرداری اصفهان

• لیتوگرافی جلد: زمان / متن: طلوع

• چاپ جلد: ملت / متن: نوای امید • صحافی: سپاهان

• چاپ اول: ۱۳۸۴ • تعداد: ۲۲۰۰ • قیمت: ۱۹۵۰ تومان

© حق چاپ محفوظ است.

ISBN: 964-7418-45-0

شابک: ۹۶۴-۷۴۱۸-۴۵-۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
فصل اول: مرگ، حقیقت انکارناپذیر	
اولین دفن بشر	۱۵
مرگ و پیامدهای آن	۱۹
گذران در گور و عالم برزخ	۴۲
در خصوص عالم میانی	۴۳
نماز وحشت	۴۴
پرسش از زندگی و نظام باورها	۴۴
چه چیزی مورد سؤال قرار می‌گیرد؟	۴۵
فریاد گورستان	۴۶
پذیرش بازگشت و شفاعت	۴۶
زمان و مکان پس از مرگ به چه نحو خواهد بود؟	۴۷
حالت روحی پس از مرگ در جهان ناشناخته	۴۷
ملاقات با مردگان	۴۸
خیرات بعد از مرگ	۵۰
هدیه برای مردگان	۵۰

فصل دوم: گورستانهای اصفهان

۵۳	تاریخ مختصر شهر اصفهان
۵۴	گورستانهای قدیم اصفهان
۶۲	تخت فولاد
۶۸	نقشه تخت فولاد
۷۰	گلستان شهدای اصفهان
۷۰	چگونگی شکل گیری گلستان شهدا
۸۵	ساماندهی گورستان تخت فولاد از دیرباز تاکنون
۸۸	جابه جایی گورستان تخت فولاد
۹۳	گورستان پیروان دیگر ادیان الهی در اصفهان
۹۳	زرتشتیان اصفهان
۹۵	نماز و شرایط آن در دین زرتشت
۹۸	جشن ها و اعیاد رسمی زرتشتیان
۱۰۰	روزهای سوگواری عمومی
۱۰۱	یهودیان اصفهان
۱۰۲	نماز و شرایط آن در دین یهود
۱۰۳	روزه در دین یهود
۱۰۴	مراسم کفن و دفن در دین یهود
۱۰۵	مسیحیان اصفهان
۱۰۶	تعمید
۱۰۶	ازدواج
۱۰۶	تدفین
۱۰۷	دعا و قبله
۱۰۸	روزه یا پرهیز
۱۰۹	قبرستان آرامنه جلفا

فصل سوم: سازمان باغ رضوان

۱۱۳	روند اداری ایجاد باغ رضوان
۱۲۰	سازمان باغ رضوان
۱۲۲	مقررات و قوانین کشوری
۱۲۵	سایر مقررات
۱۲۹	متن اساسنامه سازمان باغ رضوان
۱۲۹	سازمان گورستانهای شهر اصفهان (باغ رضوان)
۱۳۵	ترکیب هیأت مدیره
۱۴۶	وظایف و شرح خدمات باغ رضوان
۱۴۶	مدیرعامل سازمان
۱۴۷	واحد خدمات
۱۴۸	مراحل تدفین
۱۷۷	اولین مدفون در باغ رضوان
۱۷۸	گلشن نام آوران
۱۸۴	همکاری با دیگر نهادها
۱۸۴	۱- اداره ثبت احوال
۱۸۶	۲- بانک صادرات
۱۸۶	۳- کمک به سایر شهرداریها
۱۸۷	۴- همکاری با بنیاد شهید و بنیاد جانبازان و ستاد آزادگان
۱۸۸	۵- همکاری سازمان آب منطقه‌ای
۱۸۸	۶- همکاری با جوامع امدادگران
۱۸۹	۷- همکاری پزشکی قانونی
۱۹۱	۸- همکاری مرکز بهداشت شهرستان اصفهان

فصل چهارم: ضمائم

گفت‌وگوها

- ۱- سیدحسین علوی‌نیا اولین شهردار اصفهان بعد از انقلاب ۱۹۵
- ۲- محمدحسین ملک مدنی شهردار وقت اصفهان ۱۹۶
- ۳- عبدالرضا برجیان اولین مدیرعامل سازمان باغ‌رضوان ۱۹۸
- ۴- یدالله حیدری مسئول متوفیات وقت ۲۰۳
- ۵- اکبر قائمی مشاور شهردار و سرپرست سازمان باغ رضوان ۲۰۶
- ۶- کریم کیمیایی فردومین مدیرعامل سازمان باغ رضوان ۲۰۷
- ۷- مهدی عقیلی مسئول روابط عمومی سازمان باغ رضوان ۲۰۹
- ۸- حسین مساح مدیرعامل سازمان باغ رضوان ۲۰۹
- ادبیات این گلستان ۲۱۲
- جداول ۲۲۲-۲۳۶
- منابع ۲۳۷
- فهرست تصاویر ۲۳۹
- تصاویر و نقشه‌ها ۲۴۱-۲۶۴

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد الحمد والصلوة در تاریخ ۲۱ ر ۱۳۸۴ کتاب ارزشمند روضه ^{محل}
به دستم رسید پس از بررسی بر خود لازم دانستم از مؤلف محترم آن جناب ^{امای}
مهندس محمد طاهری ذم بخود که به ذکر تاریخچه گورستان قدیمی باستانی و
مقدس تحت قولاد اصفهانی و بیان ذخایر نفیسه و خاکی آن و گزارش ^{و گزارش}
تأسیس و احداث گورستان جدید و باغ رضوان و شرح جزئیات این سرزمین
پرداخته اند، تقدیر و تشکر کنم. مؤلف محترم با کمال دقت و به صورتی و ^{بهترین}
تخصصی این اثر را و با خود به یادگار گذاشته اند. خداوند به ایشان توفیق
دهد که با همان عشق و علاقه و جدی که در احیاء آثار دینی و مذهبی دارند
به خدمات ارزنده خود ادامه دهند

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

۲۵ ر ۱۳۸۴

تقریظ حضرت آیت الله حاج آقا حسن فقیه امامی (زید عزه)

از علمای بزرگ شیعه و استاد حوزه علمیة اصفهان

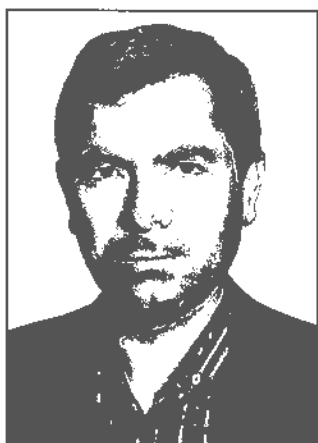
بسم الله الرحمن الرحيم

بعد الحمد الصلوة در تاریخ ۱۳۸۴/۲/۱ کتاب ارزشمند روضه رضوان به دستم رسید. پس از بررسی بر خود لازم دانستم از مؤلف محترم آن جناب آقای مهندس محمد طاهری (دام عزه) که به ذکر تاریخچه گورستان قدیمی، باستانی و مقدس تخت فولاد اصفهان و بیان ذخایر خفته و خاموش آن و گزارش جامع تأسیس و احداث گورستان جدید «باغ رضوان» و شرح جزئیات این سرزمین پرداخته اند، تقدیر و تشکر کنم. مؤلف محترم با کمال دقت به صورت فنی، مستند و تخصصی این اثر جاوید را از خود به یادگار گذاشته اند. خداوند به ایشان توفیق دهد که با همان عشق و علاقه و جدیتی که در احیای آثار دینی و مذهبی دارند، به خدمات ارزنده خود ادامه دهند.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

سید حسن فقیه امامی

۱۳۸۴/۲/۲۷

پیشگفتار مؤلف

یکی از نیازمندیهای خدشه‌ناپذیر جوامع بشری «گورستان و جایگاهی است که مأمن کالبد بی‌روح انسانها باشد. این نیاز، اجتناب‌ناپذیر بوده و هست. اما ترس و ناخوشایندی از مرگ موجب می‌گردد که مردم کمتر به چگونگی و کجایی آن بپردازند. اما چون این نیاز حتمی روزی به سراغ ما خواهد آمد، مهیا بودن همه امکانات را برای رفع نیاز در اسرع وقت خواستارند. در جوامع بزرگ و شهرهای پُرجمعیت امروزی به گورستان نمی‌توان به دیده یک نیاز فردی یا محلی نگاه کرد و کارسازی این احتیاج اجتماعی را بر دوش افراد یا محله‌ها گذاشت، زیرا کثرت جمعیت که کثرت مرگ را به همراه دارد موجب می‌گردد که برای پاسخگویی به این نیاز روزمره، مسئولان شهرها به‌ویژه شهرداری‌ها در چهارچوب ساماندهی نیازهای شهری موضوع گورستان و محل محو کالبد انسانها را در اولویت‌های اول شهرنشینی مد نظر قرار دهند. در این راستا هر جامعه‌ای براساس باورها و بینش خود نسبت به نظام خلقت و طراحی که برای آینده انسان پس از مرگ معتقد است، نوعی گورستان تدارک می‌بیند. همین امر موجب شده است که باستان‌شناسان و مورخان برای درک نظام باورهای جوامع کهن به شناسایی گورستانهای آنها بپردازند و از این طریق به بسیاری از مسائل گذشته آگاهی یابند.

در جامعه اسلامی ما طی قرون و اعصار متمادی کار دفن مردگان برعهده عموم بوده و به عنوان یک امر واجب کفایی تلقی می‌شود. در این راستا هر محل، بخش و شهر برای خود گورستانی تدارک دیده و در نزدیکترین زمین و زمان ممکن به دفن اموات می‌پرداختند. اما افزایش جمعیت، سامانگیری شکل شهرنشینی، آگاهی عمومی نسبت به مسائل بهداشتی، تدارک خدمات لازم و تمرکز تسهیلات و... موجب شد که روز به روز این وظیفه در زمره شرح وظایف شهرداری‌ها قرار گیرد.

آنچه انگیزه نگارش این کتاب گردید، این است که مردم شهر ما از کمیت و کیفیت این خدمت شهرداری آگاهی داشته باشند تا بدون اضطراب، دلهره و تألم روحی، در آن زمانی که تازه درگذشته‌ای دارند و باید التیام یابند، به دفن روانشاد خویش پردازند. بلی نگارش این کتاب پاسخ به یک نیاز اجتماعی است و ارائه اطلاعات لازم به مردمی که بخواهند یا نخواهند روزی باید به سراغ باغ رضوان، این گلستان بی‌پایان هستی آمده و چگونگی سپردن کالبد شادروان خویش را به داهان هستی، یعنی به قبر جویا شوند.

انگیزه دیگر نگارش این کتاب، تدوین تاریخ و سرگذشتی است از چگونگی شکل‌گیری باغ رضوان و یادی از گورستانهای گذشته اصفهان. در کنار این مجموعه نیم‌نگاهی نیز به مسائل جانبی مرتبط با این موضوعات شده است.

کتاب حاضر، حاصل بیش از دو سال تلاش مستمر و بررسی نزدیک به یکصد پرونده در بایگانی شهرداری اصفهان و سازمان باغ رضوان و نیز تورق نزدیک به بیست هزار برگ کاغذ ضبط شده در سوابق بایگانی‌ها و مطالعه دهها جلد کتاب منبع و مصاحبه با صاحب‌نظران و نظرخواهی افراد مطلع می‌باشد که در این خصوص باید از مدیرعامل ژرف‌بین و ادب‌دوست قبلی سازمان باغ رضوان آقای حسین مظاهری که در تهیه این مرقومه همکاری و هم‌اندیشی نمودند همچنین از مدیرعامل فعلی سازمان جناب آقای علیرضا تاجمیر ریاحی مدیرعامل فرهنگ‌دوست سازمان که در چاپ کتاب مرا مدد رساندند، و دوست ارجمندم آقای هوشنگ پوری‌ای‌ولی که خود پیشینه خدمت در شهرداری دارند و همکار خوبم مدیر بایگانی شهرداری آقای میرمحمد صادقی و همکاران آنها و همچنین از مسؤول کارگزینی سازمان باغ رضوان آقای حسینی و کسان دیگری که مرا همراهی کردند تشکر نمایم. امید است این کار مورد عنایت و رضایت حق تعالی قرار گیرد و ثواب آن نثار ارواح پاک پدر و مادر نگارنده گردد.

در پایان پیشگفتار و قبل از توسعه سخن، به اطلاع خوانندگان محترم می‌رساند که چون تخت فولاد این گورستان عمومی شهر اصفهان - که از امتیازات خوبی هم برخوردار بود - به دلیل قرار گرفتن در مرکزیت شهر و وضع نامطلوب ساخت و ساز مقابر، همچنین غیر بهداشتی بودن مراحل غسل تا تدفین و خاک‌سپاری در آن و دلایل دیگری از این قبیل وضع نامطلوبی داشت، به حکم وظیفه قانونی و رسالتی که در این زمینه به عهده شهرداری اصفهان محول شده بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، مسئولان شهرداری بر آن شدند، تا در ادامه سلسله اقدامات و تدابیر مؤثر مسئولان پیشین و با نگرش واقع‌بینانه به موضوع توسعه، رشد جمعیت شهری و تبعیت از فرامین دین مبین اسلام و استفاده از نظرات مراجع تقلید اصفهان، محل باغ رضوان را به صورت فعلی که دارای تشکیلات منظم و منسجمی شده است، برای گورستان عمومی اصفهان سامان بخشند.

بی‌تردید تشخیص این مکان برای این منظور بسیار مناسب بود و بنا به تصمیم مسئولان امر، سرانجام سازمان باغ رضوان تأسیس و در تاریخ ۱۳۶۴/۵/۵ به شماره ۳۵۵ در دفتر ثبت شرکتها به ثبت رسید و جایگزین گورستان قدیم گردید. از این تاریخ است که عنوان باغ رضوان از منظر اداری، رسمیت یافته و جانشین عنوانهای دیگر گشته است و وظایفی را که برخوایم شمرد برعهده دارد. سپاس بی‌حد و حصر خدای منان را، که به این بنده حقیر توفیق عنایت فرمود تا این نوشته را تدوین نمایم و امیدوارم مورد لطف پروردگار و مورد استفاده همگان قرار گیرد.

از استفاده‌کنندگان استدعا دارم این بنده کوچک را از دعای خیر و طلب مغفرت فراموش نفرموده و چنانچه نظر ارشادی دارند، به نشانی پست الکترونیکی اینجانب ارسال فرمایند.
m.taheri.com @ Gmail.com

من الله التوفیق و علیه التکلان

محمد طاهری